

**Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande
av vissa bestämmelser i konventionen om tillämplig lag i
fråga om produktansvar**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna konventionen om tillämplig lag i fråga om produktansvar, som antagits av Haagkonferensen för internationell privaträtt den 2 oktober 1973. Enligt konventionen avgörs vilken stats lag som skall tillämpas då ett produktansvarsfall har anknytningar till flera än en stat. I propositionen föreslås ytterligare att konventionen skall tillämpas också mellan den skadelidande och den som överlåtitt ägande- eller nyttjanderätten till produkten åt den skadelidande i de fall, då ersättningsyrkandet inte grundar sig på avtal dem emellan.

Enligt konventionens bestämmelser tillämpas i allmänhet antingen lagen i den stat där den

skadelidande har sitt hemvist eller lagen i den stat där skadan inträffade. Tillämpningen av konventionen förutsätter inte ömsesidighet.

Konventionen är internationellt i kraft och för en stat som ratificerar eller godkänner konventionen träder den i kraft den första dagen i den tredje kalendermånaden som följer efter det att ratifikations- eller godkännande-instrumentet har deponerats.

Propositionen innehåller ett förslag om godkännande av de bestämmelser i konventionen, som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft vid samma tidpunkt som konventionen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	DETALJMOTIVERING	6
1. Nuläget	3	1. Innehållet i konventionen	6
1.1. Nuläget i Finland	3		
1.2. Nuläget i andra europeiska länder	3	2. Tillämpning av konventionen på förhållan-	
2. Ärendets beredning	3	den mellan den skadelidande och den som	
3. Bedömning av nuläget och propositionens		överlätit ägande- eller nyttjande rätten till	
målsättningar	4	produkten åt den skadelidande	14
4. Huvudpunkterna i konventionen	4	3. Ikraftträdande	16
5. Propositionens ekonomiska och organisato-		4. Behovet av riksdagens samtycke	16
riska verkningar	5	LAGTEXT	17
6. Samband med andra propositioner	5	KONVENTION	18

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget

1.1. Nuläget i Finland

I Finland finns inga särskilda lagstadganden om hur man bestämmer vilken lag angående ersättningsansvar som uppkommit på grund av skador orsakade av produkter, som är tillämplig på fall med internationell anknytning. I den finska lagstiftningen finns inte heller allmänna lagvalsregler om tillämplig lag i fråga utomkontraktuellt skadeståndsansvar. Inte heller i praxis kan man finna stöd för hur lagvalsfrågor som gäller utomkontraktuellt skadeståndsansvar bör avgöras. Enligt den åsikt som traditionellt omfattats i rättslitteraturen bör man i fråga om utomkontraktuellt skadeståndsansvar i allmänhet tillämpa lagen i den stat, på vars territorium den skadevällande handlingen utförts. Huruvida denna huvudregel kan tillämpas på produktansvarsfall är emellertid en omstridd fråga.

Lagen om tillämplig lag vid lösöreköp av internationell karaktär (387/64) och lagen om tillämplig lag vid avtal av internationell karaktär (466/88) innehåller stadganden om tillämplig lag i fråga om avtalsrättsliga spörsmål mellan avtalsparterna. Enligt dessa lagar bestäms också vilken lag som är tillämplig på ersättningsansvar som uppstått på grund av skador orsakade av produkter då ersättning för skada orsakad av en produkt yrkas på grund av avtalsbrott. De lagvalsregler som ingår i dessa lagar kan emellertid inte tillämpas på skadeståndsyrkanden mellan avtalsparterna om yrkandet grundar sig på något annat än avtalet. I den finska lagstiftningen ingår inte heller andra lagvalsregler som gäller dylika yrkanden. I denna fråga har inte heller någon vedertagen praxis uppkommit.

1.2. Nuläget i andra europeiska länder

Konventionen om tillämplig lag i fråga om produktansvar som antagits av Haagkonferensen för internationell privaträtt ingicks den 2 oktober 1973 och har trätt i kraft internationellt år 1977. Den är i kraft i Frankrike, Jugoslavien, Luxemburg, Nederländerna, Norge samt Spanien och har undertecknats av Belgien, Italien samt Portugal.

Endast i några av de stater som inte tillträtt Haagkonventionen innehåller lagstiftningen specialstadganden om tillämplig lag i fråga om produktansvar. Enligt *österrikisk* lag tillämpas ifråga om skador som drabbat köparen lagen i den stat där produkten har marknadsförts eller där den är köpt. Om skadan drabbar någon annan än köparen tillämpas lagen i den stat, där den riskfaktor som är förknippad med produkten förverkligades. Detta har ansetts innebära lagen i den stat där verkningarna av skadan visat sig. Enligt *schweizisk* rätt kan parterna avtala om att domstolslandets lag skall tillämpas på frågor om ansvar och skadestånd. Om ett sådant avtal inte ingåtts kan den skadelidande välja mellan tillämpning av lagen i den stat där den som förorsakat skadan har sitt driftställe eller lagen i den stat där produkten köptes. Lagen i den sistnämnda staten kan dock inte tillämpas om den som är ansvarig kan visa att produkten marknadsförts i ifrågavarande stat utan hans samtycke.

I de stater där det inte finns särskilda stadganden om tillämplig lag i fråga om produktansvar bestäms den tillämpliga lagen enligt allmänna lagstadganden eller i praxis uppkomna principer om tillämplig lag i fråga om skadeståndsskyldighet. Tolkningen av och innehållet i dessa regler är dock mycket osäkert ifråga om produktansvar. Generellt kan man konstatera att tillämpning av lagen på den ort, där skadan inträffade alltså intar en central ställning. Förutom den ort där skadan inträffade är ofta även anknytningar till domstolslandet och till de stater, där parterna har sitt hemvist eller driftställe av betydelse.

2. Ärendets beredning

På hösten år 1988 begärde justitieministeriet utlåtanden om Haagkonventionen om tillämplig lag i fråga om produktansvar av 30 myndigheter och organisationer. Utlåtanden gavs av 22 instanser. I samtliga utlåtanden förhöll man sig positivt till ett godkännande av konventionen. De mest betydande fördelarna som kunde uppnås genom ett godkännande av konventionen ansågs vara bättre förutsebarhet ifråga om avgörandena, att finska skadelidandes ställning i större utsträckning kan tryggas eftersom lagen i den stat där den skadelidande

har sitt hemvist primärt tillämpas samt att den internationella enhetligheten ökar. Ett godkännande av konventionen understöddes utan förbehåll i 13 utlåtanden. I de övriga 9 utlåtandena ansågs ett godkännande av konventionen i princip vara önskvärt, men i dessa framfördes anmärkningar om betydelsen av den materiellt-rättsliga regleringen av produktansvar som är under revidering och konventionens tillämpningsområde.

Beträffande den materiellt-rättsliga regleringen ansågs det i sju utlåtanden att man borde besluta om anslutning till konventionen först då innehållet i de materiella lagarna i såväl Finland som de övriga europeiska länderna står klart. I tre utlåtanden ansågs det att en reservation enligt artikel 16 punkt 1 är nödvändig. Enligt reservationen kan den fördragslutande staten förbehålla sig rätten att inte tillämpa bestämmelsen i artikel 8 punkt 9, enligt vilken regler om preskription och försutten fataljetid omfattas av konventionen. I fyra utlåtanden ansåg man det vara nödvändigt att göra en reservation enligt artikel 16 punkt 2 enligt vilket konventionsstaten kan förbehålla sig rätten att inte tillämpa konventionen på primärprodukter producerade inom lantbruket. I ett utlåtande framförde man att begränsningen av konventionens tillämpningsområde enligt artikel 1 stycke 2 bör utsträckas att gälla endast avtalsbaserad skadeståndsrätt.

Regeringens proposition har beretts vid justitieministeriet i samarbete med utrikesministeriet.

3. Bedömning av nuläget och propositionens målsättningar

Fastställandet av den tillämpliga lagen har betydelse för parterna i alla de fall av internationell karaktär där de materiellt-rättsliga stadgandena i de länder till vilka fallet har anknytningar avviker från varandra. Harmoniseringen av de materiella stadgandena om produktansvar i Finland, i de övriga nordiska länderna och inom de Europeiska gemenskaperna, som delvis förverkligats och delvis är under beredning, minskar avsevärt uppkomsten av lagvalsproblem. En fullständig enhetlighet i den materiella rätten kan dock inte uppnås ens mellan dessa stater. Harmoniseringen omfattar till exempel inte frågor om ersättnings belopp, beträffande vilka de stadganden som tillämpas

i olika stater avsevärt avviker från varandra. En stor del av de stater som är av betydelse för Finlands utrikeshandel står dessutom utanför harmoniseringsutvecklingen inom den materiella lagstiftningen.

Då det i Finland inte alls finns lagstadganden om tillämplig lag vid utomkontraktuell skadeståndsansvar och då principerna om tillämplig lag inte är tillräckligt exakta, är det svårt att förutse vilken lag som bör tillämpas på produktansvarsfall av internationell karaktär. I de utlåtanden som gavs med anledning av propositionsförslaget ansåg representanter för såväl näringslivet som konsumenterna att det är nödvändigt att precisera reglerna om tillämplig lag i fråga om produktansvar.

Med lagförslaget önskar man klargöra hur den tillämpliga lagen skall bestämmas och öka förutsebarheten av avgörandena. Det är dessutom ändamålsenligt att i Finland införa sådana lagvalsregler som följs även i andra länder.

Ytterligare strävar man efter att de målsättningar som omfattats inom den finska materiella produktansvarsrätten skall uppnås vid valet av tillämplig lag. Konventionen leder i så gott som alla fall till tillämpning av antingen lagen på den ort där den skadelidande har sitt hemvist eller lagen på den ort där skadan inträffade. Tillämpning av lagen i den stat där skadan inträffade och beaktande av säkerhetsföreskrifterna i den stat där produkten marknadsförts, förpliktat dem som ansvarar för produktskador att i sin verksamhet åtminstone iaktta den grad av aktsamhet som förutsätts av lagstiftningen i dessa länder. Genom att tillämpa lagen på den ort där den person som lidit direkt skada har sitt hemvist strävar man efter att trygga dennes ställning.

4. Huvudpunkterna i konventionen

Konventionen omfattar 22 artiklar. Den innehåller endast bestämmelser om den tillämpliga lagen.

Konventionens tillämpningsområde definieras i dess tre första artiklar. Konventionen tillämpas på tillverkarens och vissa andra personers ansvar för skada som orsakats av produkten och för skada som föranletts av felaktig eller bristfällig information i produktdeklarationen. Konventionen tillämpas dock

inte på ansvaret mellan den skadelidande och den som överlätit ägande- eller nyttjanderätten till produkten åt den skadelidande. Konventionen täcker alla slags produkter. En i konventionen avsedd produkt kan utgöras också av fast egendom. Skada innefattar enligt konventionen förutom person- och sakskada även förmögenhetsskada. Både sådan skada som orsakats själva produkten och sådan förmögenhetsskada som uppstått på grund av att produkten skadats och som inte har samband med annan skada står dock utanför konventionens tillämpningsområde. Konventionen tillämpas också då den skadelidande är en juridisk person.

Tillämpningsområdet omfattar i regel ansvaret hos alla de personer som deltar i produktens tillverknings- eller distributionskedja samt deras representanters och arbetstagares ansvar. Konventionens tillämpningsområde är således mycket vidsträckt och det omfattar också fall som står utanför produktansvarslagen (694/90).

Enligt konventionen bör primärt lagen på den ort där den direkt skadelidande personen har sitt hemvist tillämpas, ifall också svarandens huvudsakliga driftställe finns i samma stat eller den direkt skadelidande anskaffat produkten i denna stat. Sekundärt tillämpas lagen på den ort där skadan inträffade ifall orten för den direkt skadelidandes hemvist eller svarandens huvudsakliga driftställe finns i denna stat eller om den direkt skadelidande anskaffat produkten i denna stat. Om dessa förutsättningar inte uppfylls tillämpas lagen på den ort där svaranden har sitt huvudsakliga driftställe om inte käranden grundar sitt yrkande på lagen på den ort där skadan inträffade. I dessa exceptionella fall har käranden alltså en begränsad möjlighet att välja den tillämpliga lagen.

Bland annat grunden för ansvaret och ansvarets omfattning, vilka slag av skador som bör ersättas, vilka personer som på basen av den skada de lidit kan yrka på ersättning samt preskription av rätten till ersättning, avgörs enligt den lag som konventionen hänvisar till.

Vid sidan av den tillämpliga lagen kan även säkerhetsföreskrifter i marknadsföringsstaten beaktas. Konventionen tillämpas oberoende av

ömsesidighet. Dessutom innehåller konventionen särskilda bestämmelser för sådana fall där till innehållet olika materiellrättsliga regler om produktansvar är i kraft på olika områden inom en stat.

För Finland leder ett utnyttjande av reservationerna i konventionen inte till någon nytta eftersom detta endast skulle försäkra att det till vissa delar uppstår luckor i lagvalsreglerna. Av denna orsak föreslås inte några reservationer.

5. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

Ikraftträdandet av konventionen medför inga ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

6. Samband med andra propositioner

Produktansvarslagen (649/90) som innehåller de materiella stadgandena om produktansvar trädde i kraft den 1 september 1991.

Ratificeringen av konventionen om domstolars behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område som ingåtts mellan medlemsstaterna i EFTA och EG i Lugano den 16 september 1988 är under beredning vid justitieministeriet. Denna konvention gäller också produktansvarsfall.

Enligt denna konvention skall talan mot den vars hemvist eller ifråga om bolag eller juridiska personer vars huvudkontor är beläget i en konventionsstat väckas vid en domstol i denna stat. Skadeståndstalan som gäller en utomkontraktuell fråga kan dessutom väckas där den omständighet som ersättningsyrkandet grundar sig på inträffat. I enlighet med detta kan en ersättningstalan som grundar sig på produktansvar väckas antingen där skadan framträdde eller där den verksamhet som orsakade skadan ägde rum.

En dom som givits i en konventionsstat erkänns enligt konventionen i en annan konventionsstat utan något särskilt förfarande.

DETALJMOTIVERING

1. Innehållet i konventionen

Tillämpningsområde. I artikel 1 i konventionen definieras konventionens tillämpningsområde. Enligt konventionen avgörs vilken stats lag som bör tillämpas på tillverkarens och övriga i konventionen nämnda personers ansvar för skada som orsakats av en produkt. Tillämpningsområdet preciseras i artikel 2 där begreppen produkt, skada och person definieras samt i artikel 3 där de personer definieras beträffande vilkas ansvar den tillämpliga lagen bestäms enligt konventionen.

Artikel 1. Konventionen är avsedd att vidsträckt täcka fall som gäller skada förorsakad av en produkt. Tillämpningen av konventionen påverkas inte av om skadan drabbat en konsument eller ett privathushåll i övrigt eller en näringsidkare eller ett offentligt samfund.

Av *stycke 1* i denna artikel framgår uttryckligen att artikeln även omfattar fall där skadan beror på felaktighet i produktdeklarationen eller på underlåtelse att ge vederbörlig uppgift om produktens kvalitet, säregenskaper eller användningssätt.

Enligt *stycke 2* i denna artikel gäller konventionens lagvalsregler inte ansvaret mellan den skadelidande och den som överlätit ägande- eller nyttjanderätten till produkten åt den skadelidande. Genom detta undantag från konventionens tillämpningsområde eftersträvar man att från konventionens tillämpningsområde utesluta särskilt de situationer där det finns ett avtalsförhållande mellan käranden och svaranden. Avsikten har varit att undvika konflikter med reglerna om tillämplig lag i fråga om avtal. Undantagets omfattning är dock inte beroende av förekomsten av ett avtalsförhållande utan huruvida käranden erhållit produkten av svaranden på det sätt som avses i stycke 2 i denna artikel. Frågan om huruvida ersättningsyrkandet grundas på avtalsbaserat eller utomkontraktuellt ansvar har inte heller betydelse. Även frågor som gäller den tillämpliga lagen på utomkontraktuellt skadeståndsansvar står således utanför konventionens tillämpningsområde i de fall då käranden erhållit

ägande- eller nyttjanderätten till produkten av svaranden.

Den skadelidande som avses i detta stycke behöver inte vara den direkt skadelidande såsom i artiklarna 4, 5 och 7, vilka gäller bestämning av den tillämpliga lagen. Med den direkt skadelidande avses i dessa artiklar den som en skada orsakad av produkten i *första hand* riktar sig mot. Med den skadelidande avses emellertid i detta stycke var och en som yrkar ersättning åt sig själv på grund av skada orsakad av produkten, oberoende av om denna person lidit skada direkt eller som en följd av en direkt skada. Om till exempel en apparat som arbetsgivaren köpt orsakar personskada på en arbetstagare som är anställd hos honom är det möjligt att den direkt skadade arbetstagaren yrkar ersättning för den personskada som drabbat honom och att arbetsgivaren yrkar ersättning för den förmögenhetsskada han drabbats av till följd av personskadan. Orten för den direkt skadade arbetstagarens hemvist har enligt artiklarna 4-7 betydelse som anknytning vid bestämningen av den tillämpliga lagen ifråga om både arbetstagarens och arbetsgivarens ersättningsyrkanden. Arbetsgivarens yrkande står dock enligt detta stycke utanför konventionens tillämpningsområde om yrkandet riktas mot den som apparaten köpts av. Om arbetsgivaren har köpt apparaten av importören tillämpas konventionen inte på ansvaret mellan arbetsgivaren och importören. Däremot tillämpas konventionen till exempel på ansvaret mellan arbetsgivaren och tillverkaren av apparaten samt på ansvaret mellan den direkt skadade arbetstagaren och importören.

Av *stycke 3* i denna artikel framgår att konventionen tillämpas vid handläggning av ersättningsyrkanden som framställts i en civil-, straff- eller annan process. Den omständigheten huruvida en allmän eller en specialdomstol handlägger ärendet saknar betydelse.

Artikel 2. De produkter, ifråga om vilka den tillämpliga lagen på ersättning för skada orsakad av en produkt skall bestämmas enligt denna konvention, definieras mera omfattande i *punkt a* i denna artikel än till exempel i produktansvarslagen. Produkten kan vara an-

tingen ett fast eller ett löst föremål och den kan vara antingen en naturprodukt eller en industriellt framställd produkt. Som produkter anses såväl råvaror och delprodukter som de slutliga produkterna. Konventionen gäller alla produkter, också sådana primärprodukter vilkas uppkomst inte förutsätter någon egentlig framställning eller tillverkning, till exempel källvatten och oförädlade uppsamlingsprodukter.

Med skada avses i denna konvention enligt *punkt b* i denna artikel person- och sakskador samt förmögenhetsskador. Med undantag av skador som har orsakats själva produkten tillämpas konventionen på alla slag av skada. Frågan om en skada hör till konventionens tillämpningsområde är inte beroende av den skadade egendomens användningsändamål. Således hör till exempel också frågor om ersättning av skada på egendom som använts i näringsverksamhet till konventionens tillämpningsområde.

Konventionen tillämpas dock i regel inte på ersättning av skada som har orsakats själva produkten eller ekonomisk förlust som uppstått som en följd av att själva produkten skadats. Lagvalsreglerna i denna konvention tillämpas på en dylik skada endast om den sammanhänger med en annan skada. En sådan annan skada kan ha uppkommit antingen för den som lidit den skada som har orsakats produkten eller för den som lidit förmögenhetsskada som uppstått till följd av att produkten skadats eller för någon annan. Således bestäms den tillämpliga lagen på ersättning av skada som har orsakats produkten eller förmögenhetsskada som uppstått till följd av att produkten skadats enligt konventionen alltid då den sammanhänger med en skada som hör till konventionens tillämpningsområde. Om till exempel en apparat som används för tillverkning i ett företag går sönder på grund av ett fel i produkten tillämpas konventionen inte på ersättning av den förmögenhetsskada som beror på att apparaten gått sönder eller på att tillverkningen förhindras på grund av att apparaten gått sönder. Om det emellertid på grund av att apparaten gått sönder uppkommit skador också på till exempel företagets produktionsutrymmen eller om den arbetstagare som använder apparaten skadas på grund av att apparaten går sönder tillämpas konventionen såväl på ersättning av den skada som förorsakats produktionsutrymmena och den skada

som drabbat arbetstagaren som på ersättning för att apparaten gått sönder liksom på förmögenhetsskada som uppstått som en följd av detta.

Med person avses enligt *punkt c* i denna artikel såväl fysiska som juridiska personer. Bestämmelsen gäller personer på såväl känd- som svarandesidan.

Artikel 3. I denna artikel anges de persongrupper på vilkas ansvar för skada orsakad av en produkt den tillämpliga lagen bestäms enligt konventionen. Den i artikeln nämnda förteckningen över persongrupper är uttömmande.

Bestämningen av den tillämpliga lagen på en persons ansvar beror enligt konventionen inte på om personens verksamhet sker mot vederlag eller vederlagsfritt. Konventionens lagvalsregler gäller alla de personers ansvar som deltar i den kommersiella framställningen av produkten eller som hör till distributionskedjan med undantag av de personers ansvar som endast deltar i transporten av produkten.

Konventionens bestämmelser om tillämplig lag gäller enligt *stycke 1* punkt 1 i denna artikel tillverkarna av de slutliga produkterna och delprodukterna, enligt punkt 2 producenterna av naturprodukter och enligt punkt 3 produkternas leverantörer. Konventionen gäller producenterna av naturprodukter och produkternas leverantörer oberoende av om de producerade eller levererade produkterna som sådana är färdiga produkter eller om de skall användas som delprodukter.

Produktens tillverkare, producent och leverantör bör förstås vidsträckt. Som tillverkare av en produkt anses även till exempel den som förädlar en produkt, satt ihop den eller förpackat den. Som leverantör anses förutom försäljare som verkar i olika skeden av produktens distributionskedja också till exempel personer som hyr ut produkten eller annars tillfälligt överlåter besittningen av produkten liksom personer som ger produkten som varuprov.

Med stöd av *stycke 1* punkt 4 i denna artikel bestäms förutom de i punkterna 1—3 nämnda personernas ansvar också andra sådana personers ansvar som deltar i den kommersiella framställningen eller distributionen av produkten enligt den lag som enligt konventionen är tillämplig. Enligt ett uttryckligt omnämnande är bland andra reparatörer och upplagare av produkten dylika personer. Bestämningen av den tillämpliga lagen på sådana personers

ansvar som kontrollerar produktens säkerhet eller kvalitet och som ger intyg om detta kan enligt punkt 4 också höra till konventionens område. Enligt bestämmelsens ordalydelse förefaller det som om den tillämpliga lagen också på fraktförarens ansvar skall bestämmas enligt denna konvention. Vid beredningen av konventionen har man dock enhälligt ansett att fraktförarens ansvar inte omfattas av konventionen. Avsikten har varit att undvika överlappningar med den transporträttsliga regleringen.

För bestämningen av tillämpningsområdet är det enligt det ovan stående av central betydelse om svaranden medverkat i produktens kommersiella tillverknings- eller distributionskedja. Distributionskedjan sträcker sig åtminstone ända till det att produkten sålts till sin slutliga köpare. En person som hållit en produkt i sitt lager före överlåtelsen av produkten till den slutliga köparen deltar således i distributionskedjan. En upplagrare i vars lager produkten endast förvarats efter det slutliga köpet hör å andra sidan inte till distributionskedjan och inte till den grupp av personer som nämns i punkt 4. En person som reparerar produkten, som han varken sålt eller annars levererat, hör inte heller till tillverknings- eller distributionskedjan.

Om en person medverkar i distributionskedjan bestäms den tillämpliga lagen på hans eventuella ansvar enligt denna konvention också beträffande åtgärder som vidtagits efter distributionskedjans slut. Om till exempel en bilförsäljare reparerar en bil efter att han har sålt den tillämpas konventionen enligt punkt 4 i denna artikel på hans ansvar för reparationsarbetet på samma sätt som om reparationsarbetet hade utförts före försäljningen. Om behovet av reparation föranleds av ett fel i bilen eller inte saknar betydelse.

Den kommersiella tillverknings- och distributionskedjan slutar inte alltid vid den person som levererat produkten till dess slutliga köpare eftersom också till exempel den som hyr ut en produkt eller personer som vederlagsfritt överlåter äganderätten till eller besittningen av produkten anses som leverantörer. Till exempel biluthyrningsfirmorna anses höra till distributionskedjan.

Vid bedömningen av huruvida konventionen är tillämplig på en sådan persons ansvar som vederlagsfritt överlåter produkten eller tillfällig besittning av produkten åt någon annan, utgör

verksamhetens kommersiella avsikt den centrala bedömningsgrunden. Om produkten till exempel givits till påseende i avsikt att mottagaren skall köpa den eller en motsvarande produkt bestäms den tillämpliga lagen på givarens ansvar enligt konventionen.

Enligt *stycke 2* i denna artikel tillämpas konventionen också på representanter för och arbetstagare hos de personer som nämns i punkterna 1—4 i denna artikel. Bestämmelsen gäller representanternas och arbetstagarnas ansvar gentemot den skadelidande. Av artikel 8 punkt 7 framgår uttryckligen att den representerades eller arbetsgivarens ansvar för representantens eller arbetstagarens verksamhet bestäms enligt den lag som enligt konventionen bör tillämpas. Frågor som gäller representantens eller arbetstagarens regressansvar gentemot den representerade eller arbetsgivaren omfattas inte av konventionen.

Egentliga lagvalsregler. I artiklarna 4—7 i denna konvention ingår bestämmelser om hur den tillämpliga lagen bestäms. De mest centrala anknytningarna för bestämningen av den tillämpliga lagen är orten där skadan inträffade och orten för den direkt skadelidandes hemvist. Andra betydande anknytningar är orten för svarandens huvudsakliga driftställe och orten där den direkt skadelidande anskaffat produkten.

Enligt artiklarna 4 och 5 bestäms den tillämpliga lagen enligt de ovannämnda mest centrala anknytningarna, orten där skadan inträffade eller orten för den direkt skadelidandes hemvist, då dessa hänvisar till samma stat som någon annan i ifrågavarande artikel nämnd anknytning. Genom att tillämpa två anknytningar samtidigt strävar man efter att säkerställa att den tillämpliga materiella rätten i samtliga fall har en så nära anknytning som möjligt till parterna och skadefallet. Artiklarna 6 och 7 i denna konvention kompletterar anknytningsreglerna i artiklarna 4 och 5.

Artikel 4. Enligt denna artikel tillämpas den interna lagen i den stat där skadan inträffat om även orten för den direkt skadelidandes hemvist eller svarandens huvudsakliga driftställe finns i samma stat eller om den direkt skadelidande har anskaffat produkten i denna stat.

Orten där skadan inträffade har inte definierats i konventionen. Vid beredningen av konventionen avsågs dock med denna anknytning såväl den ort där den sista för skadans uppkomst nödvändiga handlingen utfördes som

den ort där handlingens skadliga verkningar först framträdde. Till exempel om ett läkemedel tillverkas i stat A, en person intar läkemedlet i stat B, känner de första symtomen i stat C och avlider i stat D kan antingen stat B eller stat C anses som den ort där skadan inträffade. Valet mellan dem måste träffas i varje enskilt fall. Även då man inte med säkerhet kan veta vilken verksamhet som har lett till skadans uppkomst, till exempel om läkemedlet har intagits i flera olika stater och man inte vet i vilket skede intagandet av läkemedlet blev skadligt, blir det exakta fastställandet beroende av den avgörande personens prövning.

Å andra sidan har man med orten där skadan inträffade inte avsett den ort där den verksamhet som ansvaret grundar sig på ägde rum och inte heller den ort där följderna av den skadliga handlingen slutligen utstås eller där följdernas helhetsverkningar framträder. Läkemedlets tillverkningsort eller orten där den som i ovanstående exempel intagit läkemedlet avlidit anses enligt detta inte som den ort där skadan inträffade. I de flesta fall är det enligt det ovan sagda enkelt att fastställa den ort där skadan inträffade, eftersom åtminstone en del av skadans följder i allmänhet framträder omedelbart. Den ort där den sista för skadans inträffande nödvändiga handlingen har utförts och den ort där de skadliga följderna först framträtt sammanfaller därför i allmänhet med varandra. Till exempel de första följderna av en olycka som inträffat vid framförande av en bil med fel visar sig där bilen framförts, på olycksplatsen.

I konventionen definieras inte det i *punkt a* nämnda begreppet hemvist (*habitual residence*). Begreppets innebörd varierar i olika konventioner beroende på sammanhanget. I fråga om förmögenhetsrättsliga förhållanden kan man uppställa relativt lösa krav för bestämningen av hemvist. En fysisk person har sitt hemvist i den stat där han är stadigvarande bosatt. En juridisk person har i allmänhet sitt hemvist där den juridiska personens centralförvaltning verkar. Vid beredningen av konventionen ansåg man dock att en juridisk person kan ha sitt hemvist också där det dotterbolag eller den filial som har den närmaste anknytningen till skadan verkar. Valet mellan dessa anknytningar bör utföras med beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall.

Vid bestämningen av den tillämpliga lagen har endast en sådan persons hemvist, som lidit

direkt person-, sak- eller förmögenhetsskada, betydelse som anknytning. Om till exempel ett barn yrkar ersättning på grund av sin försörjningspliktiga förälders dödsfall, är den avlidna förälderns hemvist, inte barnets, den anknytning som är av betydelse.

I konventionen definieras inte heller det i *punkt b* nämnda huvudsakliga driftstället. Av driftställe förutsätts en viss varaktighet. En fysisk persons driftställe finns i praktiken oftast i samma stat som hans hemvist. Om en juridisk person har flera driftställen befinner sig det huvudsakliga driftstället i allmänhet där den juridiska personens administrativa centrum är beläget. En filial eller en representation utgör också en juridisk persons driftställe, men är i allmänhet inte det huvudsakliga driftställe som avses i *punkt b*. En handelsagents eller ett dotterbolags driftställe anses inte som huvudmannens eller moderbolagets driftställe. Orten för den juridiska personens i denna punkt avsedda huvudsakliga driftställe, vilket har betydelse som anknytning för en juridisk person som är svarande, sammanfaller inte nödvändigtvis med orten för den juridiska personens i *punkt a* avsedda hemvist, vilket har betydelse som anknytning för en juridisk person som lidit direkt skada.

Enligt *punkt c* i denna artikel tillämpas lagen på den ort där skadan inträffade om den direkt skadelidande anskaffat produkten i samma stat. Med detta avses den stat där den direkt skadelidande befann sig då han fick produkten i sin faktiska besittning.

De anknytningar till den tillämpliga lagen som använts i denna artikel kan liksom de anknytningar som använts i andra artiklar ändras så att de vid olika tidpunkter hänvisar till olika stater. Om till exempel orten för en parts hemvist eller driftställe ändras måste man avgöra vilket hemvist eller driftsställe, det tidigare eller det nuvarande, som är avgörande vid bestämning av den tillämpliga lagen. I konventionen har man inte tagit ställning till frågan om vid vilken tidpunkt var och en anknytning bör vara för handen utan avgörandet av den relevanta tidpunkten är beroende av tillämparens prövning. I allmänhet kan man dock förutsätta att de anknytningar som skall tillämpas parallellt bör förekomma samtidigt.

Om det i ett fall finns flera skadeorsakare eller flera skadelidande bestäms den tillämpliga lagen skilt för sig för varje kärke och svarande. Det är således möjligt att olika

staters lagar bör tillämpas på till exempel tillverkarens respektive förmedlarens ansvar för en skada som orsakats av produkten.

Enligt denna artikel skall, liksom enligt konventionens övriga artiklar som gäller den tillämpliga lagen, den interna lagens normer i den stat som anknytningsreglerna hänvisar till tillämpas. Man tillämpar alltså inte de internationellt privaträttsliga reglerna i den stat som anknytningsreglerna hänvisar till.

Bestämningen av den tillämpliga lagen enligt denna artikel begränsas av kravet på förutsebarhet enligt artikel 7.

Artikel 5. Enligt denna artikel bör den interna lagen i den stat där den direkt skadelidande har sitt hemvist tillämpas ifall också svarandens huvudsakliga driftställe finns i samma stat eller om den direkt skadelidande anskaffat produkten i denna stat. Grundtanken är också i denna artikel att ingen anknytning ensam är tillräcklig för att påvisa den tillämpliga lagen. Orten för den direkt skadelidandes hemvist, vilken ansetts vara den mest centrala anknytningen, påvisar den tillämpliga lagen endast om den samtidigt är svarandens huvudsakliga driftställe eller orten där produkten anskaffades.

I vissa ovanliga situationer kan bestämmelserna i både artikel 4 och 5 bli tillämpliga. En sådan situation är för handen till exempel då skadan inträffat i den stat där den direkt skadelidande anskaffat produkten och då å andra sidan orten för den direkt skadelidandes hemvist och svarandens huvudsakliga driftställe finns i samma stat. I dessa fall kan lagen på den ort där skadan inträffade och produkten anskaffats tillämpas med stöd av artikel 4 medan lagen på orten för offrets hemvist och svarandens driftställe kan tillämpas med stöd av artikel 5. Enligt bestämmelsen i början av artikel 5 bör den interna lagen i den stat som artikel 5 hänvisar till tillämpas. Lagvalsregeln i denna artikel är alltså i själva verket den primära regeln.

Innehållet i de anknytningar som använts i denna artikel motsvarar det som anförts vid artikel 4. Beträffande frågor om ändringar i anknytningarna eller om flera käranden eller flera svaranden hänvisas likaså till det som anförts vid artikel 4.

Också tillämpningen av den enligt denna artikel tillämpliga lagen begränsas av bestämmelsen om förutsebarheten av den tillämpliga lagen i artikel 7.

Artikel 6. Denna artikel gäller de fall som faller utanför artiklarna 4 och 5. Till dess tillämpningsområde hör alltså sådana fall där det varken till den stat där skadan inträffade eller till den stat där den direkt skadelidande har sitt hemvist finns andra i artikel 4 eller 5 nämnda anknytningar. En sådan situation kan uppstå till exempel om en person som har sitt hemvist i staten A under en vistelse i staten B anskaffar en felaktig bil av en tillverkare som har sitt huvudsakliga driftställe i samma stat B och sedan skadas i en trafikolycka förorsakad av ett fel i bilen i staten C. I dessa relativt sällan förekommande fall bestäms den tillämpliga lagen enligt karendens val. Karendens valmöjlighet har dock begränsats till de lagar som bestäms på basen av två olika anknytningar. Som tillämplig lag kan karenden välja antingen lagen på den ort där svaranden har sitt huvudsakliga driftställe eller lagen på den ort där skadan inträffade.

Endast karenden har denna valmöjlighet, inte den avgörande myndigheten. Om karenden inte utnyttjar sin valmöjlighet tillämpas enligt denna artikel den interna lagen på den ort där svaranden har sitt huvudsakliga driftställe.

Anknytningarnas innehåll har behandlats i samband med artikel 4. Bestämmelserna i artikel 7 bör beaktas också vid tillämpningen av denna artikel.

Artikel 7. Enligt denna artikel förhindras tillämpning av lagen i den stat där skadan inträffade och lagen i den stat där den direkt skadelidande har sitt hemvist enligt artiklarna 4—6 om svaranden visar att han skäligen inte kunnat förutsäga att hans produkt eller hans motsvarande produkter skulle finnas kommersiellt tillgängliga i ifrågavarande stat. Att tillämpningen av lagen på den ort där skadan inträffade eller lagen på orten för den direkt skadelidandes hemvist förhindras enligt denna artikel är inte beroende av om produkten verkligen anskaffats i ifrågavarande stat. Om till exempel produkten anskaffats i stat A och skadan inträffar i staten B där den direkt skadelidande har sitt hemvist, kan tillämpning av lagen på den ort där skadan inträffade enligt artikel 4 förhindras med stöd av artikel 7 om svaranden visar att han inte skäligen kunnat förutse att produkten skulle finnas kommersiellt tillgänglig i stat B.

Artiklens tillämplighet är inte beroende av svarandens ställning i distributionskedjan.

Kravet på produkternas tillgänglighet kan

beaktas endast om svaranden gör en invändning om detta. Också bevisbördan för denna omständighet ligger hos svaranden.

I konventionen har man inte preciserat den tidpunkt som är avgörande för fastställandet av om förutsättningen om produktens tillgänglighet i den stat där skadan inträffade eller där den direkt skadelidande har sitt hemvist uppfylls. Det är klart, att kravet i artikel 7 inte uppfylls om svaranden skäligen kunde förutse att produkterna fanns tillgängliga i en stat som artikel 4, 5 eller 6 hänvisar till vid den tidpunkt då skadan inträffade. Det är också klart, att förutsebarheten av produkternas tillgänglighet efter att skadan inträffat inte har betydelse för bestämningen av den tillämpliga lagen. Däremot måste man i varje enskilt fall avväga om förutsättningen enligt denna artikel uppfylls då svaranden haft en möjlighet att förutse produkternas tillgänglighet i en stat som artikel 4, 5 eller 6 hänvisar till vid en viss tidpunkt innan skadan inträffade men inte längre vid den tidpunkt då skadan inträffade. I allmänhet kan man utgå i från att begränsningen i denna artikel inte uppfylls om produkterna varit tillgängliga i ifrågavarande stat innan skadan inträffade så att svaranden kunde förutse tillgängligheten och produkterna fortfarande vid den tidpunkt då skadan inträffade används där i stor omfattning. I dessa fall bestäms den tillämpliga lagen enligt artiklarna 4, 5 och 6.

I denna artikel används avvikande från artiklarna 4—6 ordalydelsen "lag" istället för "intern lag". Här avses dock den interna lagen i de stater som artiklarna 4—6 hänvisar till.

Av denna artikel framgår inte uttryckligen vilken stats lag man bör tillämpa då tillämpningen av lagen på den ort där skadan inträffade och lagen på orten för den skadelidandes hemvist enligt artiklarna 4, 5 och 6 åsidosätts på grund av att förutsättningen enligt denna artikel uppfylls. Enligt artikel 6 i konventionen bör antingen lagen på den ort där skadan inträffade eller lagen på den ort där svaranden har sitt huvudsakliga driftställe tillämpas då den lag som artikel 4 eller 5 hänvisar till inte kan tillämpas. Då förutsättningarna i den nu aktuella artikeln uppfylls förhindras också tillämpning av lagen på den ort där skadan inträffade enligt artikel 6. Således bör den interna lagen på den ort där svaranden har sitt huvudsakliga driftställe tillämpas i de situationer som hör till området för denna artikel.

Det bör observeras att tillämpningen av

lagen på den ort där svaranden har sitt huvudsakliga driftställe inte är beroende av om svaranden kunde förutse att produkten eller hans motsvarande produkter skulle finnas kommersiellt tillgängliga där.

Artikel 8. I denna artikel anges på vilka rättsfrågor man bör tillämpa reglerna i den enligt konventionen tillämpliga rättsordningen. Förteckningen i artikeln är inte uttömmande. De frågor som nämns i förteckningen utgör endast exempel på frågor som bör avgöras enligt den lag som konventionen hänvisar till.

Man har ansett att den enligt konventionen tillämpliga lagen skall reglera de rättsliga frågorna om produktansvar så heltäckande som möjligt. Utgångspunkten är alltså att denna lag bör tillämpas på samtliga frågor som i domstolslandet anses gälla produktansvar. Alla de frågor som nämns i denna artikel hör dock enligt konventionen till den tillämpliga lagens område oberoende av hur de karaktäriseras i domstolslandet. Å andra sidan har man avsett att vissa nedan behandlade frågor alltid skall stå utanför konventionen och den enligt konventionen tillämpliga lagen.

Enligt *punkt 1* i denna artikel hör frågorna om ansvarsgrunderna och ansvarets omfattning till den tillämpliga lagens område. Med stöd av den tillämpliga lagen avgörs således bland annat frågorna om huruvida uppkomsten av ansvar förutsätter vårdslöshet, om vårdslösheten anses kunna framträda antingen som en handling eller som underlåtenhet att handla samt om vilken grad av vårdslöshet som förutsätts. Också frågor om orsakssambandet hänför sig till ansvarsgrunderna och bör enligt konventionen avgöras med stöd av den tillämpliga lagen.

Med frågor som gäller ansvarets omfattning avses bland annat begränsningar av ersättningsansvarets maximibelopp, skyldighet att erlägga ränta på ersättningsbeloppet samt fördelningen av ersättningsansvaret mellan flera skadeorsakare och regressrätt för den som erlagt ersättning gentemot de övriga skadeorsakarna.

Med ansvarsbefrielsegrunderna i *punkt 2* i denna artikel avses till exempel sådana händelser utanför svarandens kontrollsfär som svaranden inte anat på förhand och vilkas följder han inte kan förhindra. Andra här avsedda befrielsegrunder är bland annat att den direkt skadelidande eller en tredje person genom vållande medverkat till skadan. De grunder för befrielse från eller begränsning av ansvar som

tillämpas mellan vissa parter hör också till området för punkt 2. Till exempel begränsning eller uteslutande av ansvar på grund av skada som förorsakats av familjemedlem bestäms således enligt den enligt konventionen tillämpliga lagen. Frågan om huruvida tillverkaren eller leverantören giltigt kan begränsa sitt ansvar genom ett meddelande som följer med produkten eller i en reklam för produkten hänför sig också till denna punkt. Nedsättning av ansvaret kan komma ifråga till exempel då den direkt skadelidandes medverkan minskar beloppet för svarandens ersättningsansvar.

Med stöd av den enligt konventionen tillämpliga lagen avgörs enligt *punkt 3* i denna artikel bland annat frågor om huruvida sveda, själsligt lidande eller utebliven vinst kan ersättas.

I *punkt 4* i denna artikel nämns för det första de frågor som gäller sättet och formen för uppfyllandet av ersättningsskyldigheten. Med stöd av den lag som enligt konventionen är tillämplig avgörs om ersättningen bör erläggas i pengar eller om den kan erläggas som naturaåterbäring samt huruvida ersättningen bör erläggas i en eller flera rater.

I denna punkt nämns också frågor som gäller ersättningens belopp. Ersättningens belopp kan inte fastställas enligt någon annan än den enligt konventionen tillämpliga rättsordningen. Till exempel vid fastställande av beloppet av ersättning för sveda och värk eller själsligt lidande bör man följa rådande praxis i denna stat.

Enligt *punkt 5* i denna artikel bör med stöd av den enligt konventionen tillämpliga lagen också avgöras om den skadelidandes rätt till ersättning kan överföras eller gå i arv. Det bör observeras att möjligheten att ärva denna rätt inte endast beror av omständigheter som hänför sig till området för produktansvar. Enligt den tillämpliga lagen i fråga om produktansvar avgörs endast om den ifrågavarande rätten är sådan att den på grund av dödsfall kan övergå till någon annan. Frågan om kändanden har arvsrätt efter den skadelidande är däremot till sin karaktär arvsrättslig och avgörs med stöd av de arvsrättsliga lagvalsreglerna.

Frågan om huruvida endast den direkt skadelidande kan yrka ersättning på grund av den skada han lidit eller om även den som lidit skada på grund av att den direkt skadelidande drabbats av skada kan yrka ersättning är den viktigaste frågan inom området för *punkt 6*.

Enligt denna punkt bör till exempel möjligheten för en underhållsberättigad att yrka ersättning då han gått miste om underhåll på grund av att den direkt skadelidande avlidit eller möjligheten att yrka ersättning på grund av själsligt lidande som förorsakats av att man sett en annan person skadas, avgöras enligt den enligt konventionen tillämpliga lagen.

Enligt *punkt 7* i denna artikel avgörs huvudmannens och arbetsgivarens principalansvar samt förutsättningarna för och omfattningen av detta ansvar enligt den lag som konventionen hänvisar till. Denna punkt gäller också juridiska personers ansvar för sina organs verksamhet. Ansvar för skada som förorsakats av någon annan hör inte till den tillämpliga lagens område i andra än de fall som nämns i denna punkt.

Frågor om bevisbördan hör enligt *punkt 8* till den enligt konventionen tillämpliga lagens område endast till den del den tillämpliga lagens regler om bevisbördan är skadeståndsrättsliga. Sådana regler är uttryckligen de som gäller bevisbördan vid skadeståndsfall, vilkas huvudsakliga avsikt är att påverka avgörandets materiellrättsliga resultat. De regler om bevisbördan vilkas primära avsikt är att leda rättegångsförfarandet är inte sådana regler som avses i punkt 8. Karaktäriseringen av reglerna om bevisbördan i den tillämpliga lagen utförs i domstolslandet enligt de principer som i allmänhet följs inom den internationella privaträtten. Den bevisbörda som i artikel 7 uppställts för tillverkaren omfattas inte av denna punkt.

Enligt *punkt 9* i denna artikel tillämpas alla de regler i den enligt konventionen tillämpliga lagen, som reglerar när rätten till ersättning upphör eller när möjligheten att förverkliga denna rätt går förlorad på grund av preskription.

Konventionens bestämmelser om den tillämpliga lagen gäller inte frågor om en laghänvisnings giltighet, direkt talerätt mot försäkringsbolag eller regressrätt. De laghänvisningar som står utanför konventionens tillämpningsområde kan ha gjorts antingen före eller efter det att skadan inträffat. Konventionen gäller således inte till exempel giltigheten av en lagvalsklausul om den tillämpliga lagen som tillverkaren inkluderat i en garantiförbindelse för produkten. Frågor om direkt talerätt mot försäkringsbolag står utanför konventionen på grund av att de materiellrättsliga reglerna och

försäkringspraxis beträffande produktansvar var oklara då konventionen bereddes. Med stöd av artikel 8 punkt 1 tillämpas den enligt konventionen tillämpliga lagen på regressrätten för en skadeorsakare som erlagt ersättning gentemot övriga förorsakare av skada även om frågor om regressrätt annars står utanför konventionen.

Artikel 9. Denna artikel gäller de fall då man enligt artiklarna 4-7 bör tillämpa en annan lag än lagen i den stat där produkten introducerats på marknaden. I dessa fall kan de säkerhetsföreskrifter som råder i marknadsföringsstaten tillämpas vid sidan av den tillämpliga lagens säkerhetsföreskrifter. Vid tillämpning av konventionen bör begreppet säkerhetsföreskrifter förstås vidsträckt. Enligt denna artikel utgörs säkerhetsföreskrifter förutom av lagar och förordningar också av myndighetsbeslut och -bestämmelser samt förhållningsregler på olika nivå, även kommunala regler. Alla sådana säkerhetsföreskrifter som på något sätt hänför sig till produktens säkerhet omfattas av artikeln. De kan gälla till exempel tillverkning, inspektion eller reparation av produkten eller för produkten nödvändiga säkerhetsanordningar. Till exempel regler om maximitiden för den arbetstagare som tillverkar produkten kan också höra till artikeln område om ändamålet med reglerna är att förbättra produktsäkerheten.

Denna artikel gäller endast säkerhetsföreskrifter i den stat där produkten introducerats på marknaden. Beaktandet av dessa säkerhetsföreskrifter är beroende av domstolens prövning.

Artikel 10. Endast i det fall att den lag konventionen hänvisar till skulle strida mot rättsordningens grunder skall lagen enligt denna artikel inte tillämpas. Undantaget i denna artikel förutsätter att tillämpningen av den enligt konventionen tillämpliga lagen i ett enskilt fall leder till ett resultat som tydligt strider mot de i Finland rådande rättsliga eller moraliska grundprinciperna. I praktiken uppstår konflikter av denna typ i allmänhet inte vid förmögenhetsrättsliga fall. Tillämpningen av denna bestämmelse är således mycket exceptionell. Till exempel det faktum att ersättningen enligt den lag som konventionen hänvisar till är större eller mindre till sitt belopp än den ersättning som enligt domstolslandets lag bör erläggas berättigar enligt artikeln inte till tillämpning av undantagsregeln. Tillämpningen

av den lag som konventionen hänvisar till åsidosätts enligt konventionen endast till de delar den leder till en konflikt med grunderna för Finlands rättsordning. Till övriga delar tillämpas den lag som konventionen hänvisar till. Enligt denna artikel tillämpas finsk lag i stället för den åsidosatta lag som konventionen hänvisar till.

Artikel 11. Enligt denna artikel bör artiklarna 1—10 i denna konvention tillämpas oberoende av om fallet har anknytningar till någon konventionsstat eller om lagen i en konventionsstat eller någon annan stat bör tillämpas enligt konventionen. Konventionen ersätter därmed alla de rättsregler i konventionsstaten som gäller tillämplig lag och som hör till konventionens materiella tillämpningsområde med undantag av i artikel 15 avsedda rättsregler som baserar sig på avtal.

Artikel 12. Denna artikel gäller liksom artiklarna 13 och 14 de fall då till sitt innehåll olika rättsregler om produktansvar är i kraft på olika territoriella enheter inom en stat. I denna artikel stadgas om förfaringssättet då ärendet handläggs utanför en sådan stat. Vid tillämpning av konventionen jämföras enligt artikeln en stats territoriella enheter med stater. Om till exempel lagen i den stat där skadan inträffat enligt konventionen bör tillämpas, tillämpas de rättsregler om produktansvar som är i kraft i den territoriella enhet där skadan inträffat. Artikeln tillämpas inte då regleringen av produktansvar är enhetlig i hela staten trots att olika rättsregler i övrigt är i kraft på olika territoriella enheter.

Artikel 13. En stat vars territoriella enheter har egna ikraftvarande rättsregler om produktansvar är enligt denna artikel inte skyldig att tillämpa konventionen i sådana fall då en stat som har en enhetlig rättsordning med stöd av artikel 4 eller 5 inte är förpliktad att tillämpa främmande stats rätt.

Avsikten med denna artikel är att förhindra att man i stater, vars territoriella enheter har egna rättsregler om produktansvar, vore tvungna att tillämpa främmande rätt i sådana situationer då stater som har en enhetlig reglering om produktansvar kan tillämpa sin egen rätt. Om till exempel en kändare som har sitt hemvist i delstaten New York, i New Jersey har köpt en bil som är tillverkad i Förbundsrepubliken Tyskland och skadas i Idaho på grund av ett tillverkningsfel i bilen och om tillverkaren inte kunnat förutse att bilen skulle

finnas tillgänglig i Idaho, skulle den tillämpliga lagen utan bestämmelsen i denna artikel vara Förbundsrepubliken Tysklands lag, på grund av att det inte förekommer två anknytningar på det sätt som förutsätts i artiklarna 4 och 5 som skulle hänvisa till samma med avseende på regleringen av produktansvar enhetliga delstat och på grund av att lagen på den ort där skadan inträffade enligt artikel 6 inte kan tillämpas eftersom förutsebarhetsförutsättningen enligt artikel 7 saknas. Om ett motsvarande fall avgörs i en stat där regleringen av produktansvaret är enhetlig och anknytningarna med undantag av tillverkningsorten hänvisar till denna stat tillämpas emellertid lagen i denna stat med stöd av artiklarna 4 och 5.

Denna artikel berättigar inte till att avvika från tillämpning av konventionen i andra fall än i fråga om artiklarna 4 och 5. Också i de situationer som denna artikel avser har käranden en valmöjlighet enligt artikel 6. Käranden i exempel-fallet ovan skulle således ha en möjlighet att välja Förbundsrepubliken Tysklands lag som tillämplig oberoende av bestämmelserna i denna artikel och de annars tillämpliga lagvalsreglerna i domstolslandet.

Artikeln berättigar inte till att avvika från konventionens bestämmelser i en sådan stat där regleringen av produktansvaret är enhetlig. Om exempel-fallet handläggs i Finland tillämpas alltså Förbundsrepubliken Tysklands lag.

Artikel 14. I denna artikel har man reserverat en möjlighet för stater i vilka rättsreglerna om produktansvar är oenhetliga på det sätt som avses i artiklarna 12 och 13 att förklara konventionen tillämplig inom samtliga territoriella enheter som hör till staten eller inom vissa av dem. Tidpunkten för ikraftträdandet av en sådan förklaring framgår inte direkt av konventionen. Om staten avger förklaringen då den undertecknar, ratificerar eller godkänner konventionen eller då den ansluter sig till konventionen träder förklaringen och konventionen i kraft samtidigt i ifrågavarande stat. Om inte annat framgår, träder en senare avgiven förklaring i kraft då förklaringen tillställts Konungariket Nederländernas utrikesministerium.

Artikel 15. Enligt denna artikel åsidosätter konventionens bestämmelser inte konventioner inom specialområden som konventionsstaterna har tillträtt eller senare tillträder och som innehåller bestämmelser om produktansvar. Bestämmelserna i denna konvention är subsidi-

diära endast i förhållande till bestämmelser om produktansvar i konventioner som gäller specialområden så som transporträtt eller miljörätt. Konventionsstaterna kan inte ingå eller tillträda en allmän konvention som allmänt gäller tillämplig lag i fråga om produktansvar. Eftersom denna konvention endast innehåller bestämmelser om tillämplig lag har denna artikel ingen betydelse för tillämpningen av konventioner som innehåller enbart materiellt-trättsliga bestämmelser.

Artikel 16. I artikeln ingår bestämmelser om tillåtna reservationer. Reservationerna kan gälla tillämpningen av konventionen a) på de i artikel 8 punkt 9 nämnda frågorna om preskription och försutten fataljetid eller b) på inom lantbruket producerade primärprodukter.

Ingå andra reservationer är tillåtna.

I artiklarna 17—22 ingår sedvanliga slutbestämmelser. Konventionens depositarie är Konungariket Nederländernas utrikesministerium. Konventionen kan undertecknas av de stater som varit medlemmar vid Haagkonferensen för internationell privaträtt under dess 12 session. De undertecknande staterna bör ratificera eller godkänna konventionen. Efter att konventionen trätt i kraft kan sådana stater som blivit medlemmar av Haagkonferensen för internationell privaträtt efter dess 12 session eller som är medlemmar av Förenta Nationerna eller någon av dess specialorganisationer eller som har tillträtt grundstadgan för den internationella domstolen i Haag ansluta sig till konventionen. Efter att konventionen trätt i kraft träder den i kraft för en ratificerande eller anslutande stat den första dagen i den tredje kalendermånaden som följer efter deponering av ratifikations-, godkännande eller anslutningsinstrumentet. En konventionsstat kan säga upp konventionen genom att meddela Konungariket Nederländernas utrikesministerium om uppsägningen minst sex månader före utgången av innevarande femårsperiod.

2. Tillämpning av konventionen på förhållanden mellan den skadelidande och den som överlåtit ägande- eller nyttjanderätten till produkten åt den skadelidande

Enligt artikel 1 punkt 2 i denna konvention tillämpas konventionen inte på ansvaret mellan den skadelidande och den som överlåtit ägan-

de- eller nyttjanderätten till produkten åt den skadelidande. Avsikten med begränsningen av tillämpningsområdet har varit att undvika överlappning med rättsregler om tillämplig lag vid avtalsförhållanden, särskilt med Haagkonventionen av år 1955 om tillämplig lag vid lösöreköp. Härvid har man fäst uppmärksamhet vid de rättsordningar där skadeståndsyrkanden i förhållandet mellan avtalsparter alltid måste grundas på avtal och där yrkanden mellan avtalsparterna som gäller skada orsakad av produkten också vid fall med internationell anknytning oundvikligen karaktäriseras som avtalsbaserade. I dessa rättsordningar blir lagvalsreglerna om den tillämpliga lagen på avtal alltid tillämpliga vid produktskadefall med internationell anknytning mellan parterna. Vid uppgörandet av konventionen har man ansett att ett utvidgande av konventionen att gälla även förhållanden mellan avtalsparterna skulle äventyra godkännandet av konventionen i dessa rättsordningar. Tillämpning av konventionen på förhållandena mellan avtalsparterna skulle i dessa rättsordningar stå i strid också med det faktum att konventionen endast avsetts gälla utomkontraktuellt ersättningsansvar.

En konflikt mellan konventionens avsikt och bestämmelser å ena sidan och reglerna om den tillämpliga lagen på avtal å andra sidan uppstår dock inte i situationer avsedda i artikel 1 punkt 2 då yrkanden som gäller skada förorsakad av produkten karaktäriseras att gälla utomkontraktuellt skadestånd. Vid uppgörandet av konventionen har man uttryckligen konstaterat att konventionsstaterna, om de vill, kan införa konventionens bestämmelser att gälla också situationer som avses i artikel 1 punkt 2 till de delar det är fråga om annat än avtalsbaserat ersättningsansvar.

I Finlands materiella skadeståndsrätt har man ansett att det avtalsbaserade och det utomkontraktuella skadeståndansvaret inte utesluter varandra. Förekomsten av ett avtalsförhållande förhindrar inte heller ersättningsyrkande på grund av utomkontraktuellt ansvar. Utgångspunkten är också vid fall med internationell anknytning att karaktäriseringen av talan som avtalsbaserad eller utomkontraktuell skada utförs på det sätt som iaktas i vår materiella rätt. Således kan ersättningsyrkandet grundas antingen på avtal eller på utomkontraktuellt ansvar också vid fall med internationell anknytning som avses i artikel 1 punkt 2.

De finska lagstadgandena om tillämplig lag

vid avtal ingår i lagen om tillämplig lag vid lösöreköp av internationell karaktär (387/64) och i lagen om tillämplig lag vid avtal av internationell karaktär (466/88). Stadgandena kan bli tillämpliga också i de situationer som avses i artikel 1 punkt 2 i denna konvention. Stadgandena gäller dock endast den tillämpliga lagen vid avtalsförhållanden. Bestämningen av den tillämpliga lagen i de i artikel 1 punkt 2 avsedda fallen då ersättningsyrkandet inte grundar sig på avtal hör inte till stadgandenas tillämpningsområde. Tillämpningen av konventionens bestämmelser i de situationer som avses i artikel 1 punkt 2 då ersättning inte yrkas på basen av avtal strider därför inte mot stadgandena om den tillämpliga lagen på avtal i finsk rätt. I dessa fall finns i vår rätt inte heller någon orsak till begränsning av konventionens tillämpningsområde enligt artikel 1 punkt 2.

Behovet av att kunna yrka ersättning för skada orsakad av produkten på grund av utomkontraktuellt ansvar i de situationer som avses i artikel 1 punkt 2 kan bero på innehållet i både materiellrättsliga stadganden och stadgandena om den tillämpliga lagen. I produktansvarsfall är det avtalsbaserade ansvaret i allmänhet mera begränsat än det utomkontraktuella. Detta är fallet speciellt då uppkomsten av ersättningsansvar enligt den på avtal tillämpliga lagen förutsätter att svaranden visas ha gjort sig skyldig till avtalsbrott. Det avtalsbaserade ersättningsansvaret kan vara mera begränsat också på grund av att ersättning av person- och saksador står utanför ersättningsrätten enligt den på avtalet tillämpliga lagen. Till exempel omfattar försäljares avtalsbaserade ersättningsansvar enligt finsk och nordisk rätt inte personskador orsakade av fel i varan. Det avtalsbaserade ersättningsansvaret kan även ofta begränsas genom avtal. Enligt de ovan nämnda reglerna om tillämplig lag vid avtal kan man, utom vid konsumentköp, genom laghänvisning avtala om den tillämpliga lagen. Om laghänvisning inte har gjorts tillämpas i regel lagen i den stat där den som överlätit produkten har sitt driftställe. I dessa lagvalsregler har man inte beaktat synpunkter som är betydande för bestämningen av den tillämpliga lagen vid produktansvarsfall, såsom strävan att trygga den skadelidandes ställning genom tillämpning av lagen på orten för hans hemvist.

I den finska lagstiftningen finns inga stadganden om tillämplig lag vid utomkontraktuellt

skadeståndsansvar som kunde tillämpas på fall som avses i artikel 1 punkt 2. Det finns ingen hävdvunnen rättspraxis om sådana fall och i vår rättslitteratur finns inte heller någon klar linje om hur de bör behandlas. Den typ av fall som avses i denna punkt, där den skadelidande yrkar på ersättning av den som överlätit ägande- eller nyttjanderätten till produkten, utgör en stor del av de fall som gäller ersättning på grund av produktansvar. Då det kan vara av avgörande betydelse för den skadelidande att grunda ersättningsanspråket på utomkontraktuellt skadeståndsansvar också i de fall som avses i artikel 1 punkt 2, är det nödvändigt att klarlägga reglerna om den tillämpliga lagen vid utomkontraktuellt skadeståndsansvar också beträffande dessa fall. Det är även ändamålsenligt att den tillämpliga lagen vid ersättning av skada orsakad av produkten bestäms enligt samma grunder i alla fall som gäller utomkontraktuellt skadestånd.

På grund av det ovan anförda föreslås det att konventionens bestämmelser skall tillämpas också mellan den skadelidande och den som överlätit ägande- eller nyttjanderätten till produkten åt den skadelidande då ersättningsyrkandet inte grundar sig på avtal dem emellan.

3. Ikraftträdande

Konventionen är i kraft internationellt och träder i kraft för en stat som ratificerar eller godkänner den den första dagen i den tredje kalendermånaden som följer efter deponeringen av ratifikations- eller godkännandeinstrumentet. Den i propositionen ingående lagen avses träda i kraft samtidigt.

Den tillämpliga lagen vid produktansvar skall bestämmas enligt konventionens bestämmelser om den som ersättningen yrkas av har

satt i omlopp efter det att lagen trätt i kraft. Om ersättningsyrkandet grundar sig på en annan omständighet än att produkten satts i omlopp, till exempel reparation av produkten, skall den tillämpliga lagen bestämmas enligt konventionens bestämmelser om den prestation eller verksamhet på grund av vilken ersättning yrkas har avslutats och skadan framträtt efter att lagen trätt i kraft.

4. Behovet av riksdagens samtycke

Konventionen om tillämplig lag i fråga om produktansvar föreskriver vilken stats lag som skall tillämpas då ett produktansvarsfall har anknytning till flera än en stat. I Finlands lagstiftning finns inga stadganden om hur man bestämmer vilken lag beträffande ersättningsansvar som uppkommit på grund av skador orsakade av produkter, som är tillämplig på fall med internationell anknytning. Konventionen hör således i princip i sin helhet till området för lagstiftningen, varför riksdagens samtycke till konventionens godkännande är nödvändigt.

Med stöd av vad som ovan anförts och i enlighet med 33 § i regeringsformen föreslås

att Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i den i Haag den 2 oktober 1973 ingångna konventionen om tillämplig lag i fråga om produktansvar.

Eftersom konventionen innehåller bestämmelser som för till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

L a g

om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om tillämplig lag i fråga om produktansvar och om tillämpning av konventionen

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Bestämmelserna i den i Haag den 2 oktober 1973 ingångna konventionen om tillämplig lag i fråga om produktansvar är, för så vitt de hör till lagstiftningens område, i kraft så som därom överenskommits.

2 §

Bestämmelserna i konventionen tillämpas också mellan den skadelidande och den som överlätit ägande- eller nyttjanderätten till produkten åt den skadelidande då ersättningsyrkandet inte grundar sig på avtalsförhållande mellan dem.

3 §

Denna lag träder i kraft den vid en tidpunkt som fastställs genom förordning.

Lagen tillämpas om

1) den som ersättning yrkas av har satt den skadegörande produkten i omlopp efter att denna lag trätt i kraft, eller

2) då ersättningsyrkandet grundar sig på en annan omständighet än att produkten satts i omlopp, då den prestation eller verksamhet på grund av vilken ersättning yrkas har avslutats och skadan framträtt efter att denna lag trätt i kraft.

Helsingfors den 20 mars 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Utrikesminister *Paavo Väyrynen*

(Översättning)

KONVENTION

om tillämplig lag i fråga om produktansvar

De stater som undertecknat denna konvention,

som önskar åstadkomma enhetliga bestämmelser om tillämplig lag i fråga om produktansvar i internationella fall,

har beslutat ingå en konvention för detta ändamål och har kommit överens om följande bestämmelser:

Artikel 1

Enligt denna konvention bestäms den lag som skall tillämpas på tillverkare och andra i artikel 3 nämnda personers ansvar för skada orsakad av en produkt, inbegripet de skador som orsakats av felaktigheter i produktdeklarationen eller av att vederbörliga uppgifter inte givits om produktens kvalitet, såregenskaper eller användningssätt.

Konventionen tillämpas inte på ansvaret mellan den skadelidande och den som överlätit ägande- eller nyttjanderätten till produkten åt den skadelidande.

Konventionen tillämpas oberoende av arten av det rättegångsförfarande som bör följas.

Artikel 2

I denna konvention avses

a) med ordet "*produkt*" såväl naturprodukter som industriprodukter oberoende av om de är oförädlade eller fabrikat eller utgörs av lös eller fast egendom,

b) med ordet "*skada*" person- eller sakskada eller förmögenhetsskada, dock inte skada som orsakats själva produkten eller förmögenhetsskada som uppstått som en följd därav, om inte en sådan skada har samband med annan skada,

c) med ordet "*person*" såväl juridiska som fysiska personer.

CONVENTION

sur la loi applicable à la responsabilité du fait des produits

Les Etats signataires de la présente Convention,

Désirant établir des dispositions communes concernant la loi applicable, dans les relations internationales, à la responsabilité du fait des produits,

Ont résolu de conclure une Convention à cet effet et sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1

La présente Convention détermine la loi applicable à la responsabilité des fabricants et autres personnes visées à l'article 3 pour les dommages causés par un produit, y compris les dommages résultant d'une description inexacte du produit ou de l'absence d'indication adéquate concernant ses qualités, ses caractères spécifiques ou son mode d'emploi.

Lorsque la propriété ou la jouissance du produit a été transférée à la personne lésée par celle dont la responsabilité est invoquée, la Convention ne s'applique pas dans leurs rapports respectifs.

La présente Convention s'applique quelle que soit la juridiction ou l'autorité appelée à connaître du litige.

Article 2

Au sens de la présente Convention:

a le mot "*produit*" comprend les produits naturels et les produits industriels, qu'ils soient bruts ou manufacturés, meubles ou immeubles;

b le mot "*dommage*" comprend tout dommage aux personnes ou aux biens, ainsi que la perte économique; toutefois le dommage causé au produit lui-même, ainsi que la perte économique qui en résulte, sont exclus, à moins qu'ils ne s'ajoutent à d'autres dommages;

c le mot "*personne*" vise les personnes morales aussi bien que les personnes physiques.

Artikel 3

Denna konvention tillämpas på följande personers ansvar:

- 1) tillverkaren av den slutliga produkten eller delprodukten,
- 2) producenten av en naturprodukt,
- 3) leverantören av produkten, och
- 4) övriga personer som hör till produktens kommersiella tillverknings- eller distributionskedja, såsom reparatörens eller upplagarens.

Konventionen tillämpas även på de ovan nämnda personernas representanters och arbetstagares ansvar.

Artikel 4

Det i konventionen avsedda ansvaret bestäms enligt den interna lagen i den stat där skadan inträffat om också

- a) den direkt skadelidande personen har sitt hemvist i denna stat, eller
- b) svarandens huvudsakliga driftställe är beläget i denna stat, eller

- c) den direkt skadelidande personen har anskaffat produkten i denna stat.

Artikel 5

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 4 i denna konvention skall den interna lagen i den stat där den direkt skadelidande personen har sitt hemvist tillämpas om också

- a) svarandens huvudsakliga driftställe är beläget i denna stat, eller

- b) den direkt skadelidande personen har anskaffat produkten i denna stat.

Artikel 6

Då lagen i de stater som avses i artiklarna 4 och 5 inte är tillämplig, skall den interna lagen i den stat tillämpas där den som påstås bära ansvaret har sitt huvudsakliga driftställe, om inte käranden grundar sitt yrkande på den interna lagen i den stat där skadan inträffat.

Artikel 7

Lagen i den stat där skadan inträffat eller lagen i den stat där den direkt skadelidande har sitt hemvist tillämpas inte med stöd av artikel 4, 5 eller 6 om den som påstås bära ansvaret visar att han inte skäligen kunnat förutse att produkten eller hans andra produkter av samma typ är kommersiellt tillgängliga i ifrågavarande stat.

Article 3

La présente Convention s'applique à la responsabilité des personnes suivantes:

- 1 les fabricants de produits finis ou de parties constitutives;
- 2 les producteurs de produits naturels;
- 3 les fournisseurs de produits;
- 4 les autres personnes, y compris les réparateurs et les entrepositaires, constituant la chaîne de préparation et de distribution commerciale des produits.

La présente Convention s'applique aussi à la responsabilité des agents ou préposés de l'une des personnes énumérées ci-dessus.

Article 4

La loi applicable est la loi interne de l'Etat sur le territoire duquel le fait dommageable s'est produit, si cet Etat est aussi:

- a l'Etat de la résidence habituelle de la personne directement lésée, ou
- b l'Etat de l'établissement principal de la personne dont la responsabilité est invoquée, ou

- c l'Etat sur le territoire duquel le produit a été acquis par la personne directement lésée.

Article 5

Nonobstant les dispositions de l'article 4, la loi applicable est la loi interne de l'Etat de la résidence habituelle de la personne directement lésée, si cet Etat est aussi:

- a l'Etat de l'établissement principal de la personne dont la responsabilité est invoquée, ou

- b l'Etat sur le territoire duquel le produit a été acquis par la personne directement lésée.

Article 6

Quand aucune des lois désignées aux articles 4 et 5 ne s'applique, la loi applicable est la loi interne de l'Etat du principal établissement de la personne dont la responsabilité est invoquée, à moins que le demandeur ne se fonde sur la loi interne de l'Etat sur le territoire duquel le fait dommageable s'est produit.

Article 7

Ni la loi de l'Etat sur le territoire duquel le fait dommageable s'est produit, ni la loi de l'Etat de la résidence habituelle de la personne directement lésée, prévues par les articles 4, 5 et 6, ne sont applicables si la personne dont la responsabilité est invoquée établit qu'elle ne pouvait pas raisonnablement prévoir que le

Artikel 8

Med stöd av denna konvention bestäms enligt den tillämpliga lagen i synnerhet:

1) ansvarsgrunderna och ansvarets omfattning,

2) grunderna för befrielse från ansvar, begränsning av ansvaret och nedsättning av ansvaret,

3) de skadetyper som skall ersättas,

4) ersättningsformen och -sättet samt ersättningsens belopp,

5) frågan om huruvida rätten till ersättning kan överföras eller ärvas,

6) de personer som kan yrka ersättning på grund av den skada de lidit,

7) huvudmannens ansvar för sin representants handlingar och arbetsgivarens ansvar för sin arbetstagares handlingar,

8) bevisbördan till de delar den tillämpliga lagens regler om bevisbörda hänför sig till skadeståndsrättens område,

9) reglerna om preskription och försutten fataljetid, inbegripet reglerna om preskriptionstidens eller fataljetidens begynnelse samt avbrott och förlängning av dessa.

Artikel 9

Tillämpning av artiklarna 4, 5 och 6 i denna konvention förhindrar inte beaktande av rådande säkerhetsföreskrifter i den stat där produkten introducerats på marknaden.

Artikel 10

Tillämpningen av den enligt konventionen tillämpliga lagen kan åsidosättas endast om tillämpningen uppenbart strider mot rättsordningens grunder (*ordre public*).

Artikel 11

De ovan stående artiklarna tillämpas oberoende av ömsesidighet. Konventionen tillämpas även då lagen i en annan stat än en konventionsstat skall tillämpas.

Artikel 12

Om en stat har flera territoriella enheter och var och en av dessa enheter har sina egna regler

produit out ses propres produits de même type seraient mis dans le commerce dans l'Etat considéré.

Article 8

La loi applicable détermine notamment:

1 les conditions et l'étendue de la responsabilité;

2 les causes d'exonération, ainsi que toute limitation et tout partage de responsabilité;

3 la nature des dommages pouvant donner lieu à réparation;

4 les modalités et l'étendue de la réparation;

5 la transmissibilité du droit à réparation;

6 les personnes ayant droit à réparation du dommage qu'elles ont personnellement subi;

7 la responsabilité du commettant du fait de son préposé;

8 le fardeau de la preuve, dans la mesure où les règles de la loi applicable à ce sujet font partie du droit de la responsabilité;

9 les prescriptions et les déchéances fondées sur l'expiration d'un délai, y compris le point de départ l'interruption et la suspension des délais.

Article 9

L'application des articles 4, 5 et 6 ne fait pas obstacle à ce que soient prises en considération les règles de sécurité en vigueur dans l'Etat sur le territoire duquel le produit a été introduit sur le marché.

Article 10

L'application d'une des lois déclarées compétentes par la présente Convention ne peut être écartée que si elle est manifestement incompatible avec l'ordre public.

Article 11

L'application des précédents articles de la présente Convention est indépendante de toute condition de réciprocité. La Convention s'applique même si la loi applicable n'est pas celle d'un Etat contractant.

Article 12

Lorsqu'un Etat comprend plusieurs unités territoriales dont chacune a ses propres règles

om produktansvar, anses var och en territoriell enhet som en stat vid bestämningen av den tillämpliga lagen enligt denna konvention.

Artikel 13

En stat, inom vilken varje territoriell enhet har sina egna rättsregler om produktansvar, är inte skyldig att tillämpa denna konvention om en stat som har en enhetlig rättsordning inte vore skyldig att tillämpa en annan stats lag med stöd av artiklarna 4 och 5.

Artikel 14

En konventionsstat som har två eller flera territoriella enheter, inom vilka egna rättsregler om produktansvar gäller, kan då den undertecknar, ratificerar, godkänner eller ansluter sig till konventionen förklara att konventionen tillämpas inom samtliga territoriella enheter som hör till konventionsstaten eller inom endast en eller flera av dem. Förklaringen kan när som helst ändras genom en ny förklaring.

Konungariket Nederländernas utrikesministerium skall meddelas om sådana förklaringar och i förklaringarna skall de territoriella enheter inom vilka konventionen tillämpas uttryckligen anges.

Artikel 15

Denna konvention åsidosätter inte andra konventioner som gäller specialområden som konventionsstaterna tillträtt eller senare tillträder och som innehåller stadganden om produktansvar.

Artikel 16

En konventionsstat kan då den undertecknar, ratificerar, godkänner eller ansluter sig till konventionen förbehålla sig rätten:

- 1) att inte tillämpa artikel 8 punkt 9,
 - 2) att inte tillämpa konventionen på primärprodukter producerade inom lantbruket.
- Andra reservationer är inte tillåtna.
- En konventionsstat kan också då den meddelar om utsträckning av konventionens tillämpningsområde enligt artikel 19 göra en eller

en matière de responsabilité du fait des produits, chaque unité territoriale est considérée comme un Etat aux fins de la détermination de la loi applicable selon la Convention.

Article 13

Un Etat dans lequel différentes unités territoriales ont leurs propres règles de droit en matière de responsabilité du fait des produits ne sera pas tenu d'appliquer la présente Convention lorsqu'un Etat dont le système de droit est unifié ne serait pas tenu d'appliquer la loi d'un autre Etat en vertu des articles 4 et 5 de la présente Convention.

Article 14

Tout Etat contractant qui comprend deux ou plusieurs unités territoriales qui ont leurs propres règles de droit en matière de responsabilité du fait des produits pourra, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, déclarer que la présente Convention s'étendra à toutes ces unités territoriales ou seulement à une ou plusieurs d'entre elles, et pourra à tout moment modifier cette déclaration en faisant une nouvelle déclaration.

Ces déclarations seront notifiées au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas et indiqueront expressément les unités territoriales auxquelles la Convention s'applique.

Article 15

La présente Convention ne déroge pas aux Conventions relatives à des matières particulières auxquelles les Etats contractants sont ou seront Parties et qui concernent la responsabilité du fait des produits.

Article 16

Tout Etat contractant, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, pourra se réserver le droit:

- 1 de ne pas appliquer les dispositions de l'article 8 chiffre 9;
- 2 de ne pas appliquer la Convention aux produits agricoles bruts.

Aucune autre réserve ne sera admise.

Tout Etat contractant pourra également, en notifiant une extension de la Convention conformément à l'article 19, faire une ou plusieurs

flera av de nämnda reservationerna så att reservationens verkan begränsar sig till de territoriella enheter utsträckningen gäller eller vissa av dem.

En konventionsstat kan när som helst återta en reservation; reservationer förfaller den första dagen i den tredje kalendermånaden som följer efter att meddelande eller återtagande lämnats.

Artikel 17

Denna konvention är öppen för undertecknande av de stater som varit medlemmar av Haagkonferensen för internationell privaträtt under dess tolfte session.

Konventionen skall ratificeras eller godkännas och ratifikations- eller godkännandeinstrumentet skall deponeras hos Konungariket Nederländernas utrikesministerium.

Artikel 18

En stat som blivit medlem av Haagkonferensen för internationell privaträtt efter dess tolfte session eller som är medlem av Förenta Nationerna eller någon av dess specialorganisationer eller som tillträtt internationella domstolens stadga kan ansluta sig till konventionen efter att den trätt i kraft enligt artikel 20.

Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos Konungariket Nederländernas utrikesministerium.

Artikel 19

En stat kan då den undertecknar, ratificerar, godkänner eller ansluter sig till konventionen förklara att denna konvention utsträcks till alla de områden, för vilkas internationella förbindelser den är ansvarig eller till ett eller flera av dem. En sådan förklaring träder i kraft samtidigt som konventionen träder i kraft för ifrågavarande stat.

Konungariket Nederländernas utrikesministerium bör meddelas om varje utsträckning av tillämpningsområdet som sker senare.

Artikel 20

Denna konvention träder i kraft den första dagen i den tredje kalendermånaden som följer efter deponeringen av det tredje i artikel 17 nämnda ratifikations- eller godkännandeinstrumentet.

Därefter träder konventionen i kraft

— för varje stat som senare ratificerar eller godkänner konventionen den första dagen i

de ces réserves avec effet limité aux territoires ou à certains des territoires visés par l'extension.

Tout Etat contractant pourra à tout moment retirer une réserve qu'il aura faite; l'effet de la réserve cessera le premier jour du troisième mois du calendrier après la notification du retrait.

Article 17

La présente Convention est ouverte à la signature des Etats qui étaient Membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de sa Douzième session.

Elle sera ratifiée, acceptée ou approuvée et les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Article 18

Tout Etat qui n'est devenu Membre de la Conférence qu'après la Douzième session, ou qui appartient à l'Organisation des Nations Unies ou à une institution spécialisée de celle-ci, ou est Partie au Statut de la Cour internationale de Justice, pourra adhérer à la présente Convention après son entrée en vigueur en vertu de l'article 20.

L'instrument d'adhésion sera déposé auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Article 19

Tout Etat, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, pourra déclarer que la présente Convention s'étendra à l'ensemble des territoires qu'il représente sur le plan international, ou à l'un ou plusieurs d'entre eux. Cette déclaration aura effet au moment de l'entrée en vigueur de la Convention pour ledit Etat.

Par la suite, toute extension de cette nature sera notifiée au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Article 20

La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du troisième mois du calendrier suivant le dépôt du troisième instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation prévu par l'article 17, alinéa 2.

Ensuite, la Convention entrera en vigueur:

— pour chaque Etat signataire ratifiant, acceptant ou approuvant postérieurement, le

den tredje kalendermånaden som följer efter deponeringen av ratifikations- eller godkännandinstrumentet,

— för en stat som ansluter sig till konventionen den första dagen i den tredje kalendermånaden som följer efter deponeringen av anslutningsinstrumentet,

— för varje sådan territoriell enhet vilken konventionen utsträcks till enligt artikel 19 den första dagen i den tredje kalendermånaden som följer efter att ett meddelande enligt nämnda artikel lämnats.

Artikel 21

Denna konvention är i kraft fem år räknat från den dag då den enligt artikel 20 stycke 1 trätt i kraft också beträffande stater som senare ratificerat eller godkänt eller tillträtt konventionen.

Konventionen anses förlängd vart femte år om uppsägning inte sker.

Konungariket Nederländernas utrikesministerium bör underrättas om uppsägning minst sex månader före utgången av den innevarande femårsperioden. Uppsägningen kan begränsas att gälla vissa av de territoriella enheter inom vilka konventionen tillämpas.

Uppsägningen får verka endast för den stat som lämnat meddelande om uppsägning. I förhållande till de övriga konventionsstaterna förblir konventionen i kraft.

Artikel 22

Konungariket Nederländernas utrikesministerium skall meddela medlemmarna av Haagkonferensen för internationell privaträtt och de stater som anslutit sig till konventionen i enlighet med artikel 18 om:

1) i artikel 17 avsedda underteckningar, ratifikationer och godkännanden,

2) den tidpunkt då konventionen enligt artikel 20 träder i kraft,

3) anslutningar som avses i artikel 18 och tidpunkterna för deras ikraftträdande;

4) utsträckningar av tillämpningsområdet som avses i artikel 19 och tidpunkterna för deras ikraftträdande,

5) reservationer, återtågande av reservationer och förklaringar som avses i artiklarna 14, 15 och 19,

6) uppsägningar som avses i artikel 21.

premier jour du troisième mois du calendrier après le dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;

— pour tout Etat adhérent, le premier jour du troisième mois du calendrier après le dépôt de son instrument d'adhésion;

— pour les territoires auxquels la Convention a été étendue conformément à l'article 19, le premier jour du troisième mois du calendrier après la notification visée dans cet article.

Article 21

La présente Convention aura une durée de cinq ans à partir de la date de son entrée en vigueur conformément à l'article 20, alinéa premier, même pour les Etats qui l'auront postérieurement ratifiée, acceptée ou approuvée ou qui y auront adhéré.

La Convention sera renouvelée tacitement de cinq ans en cinq ans, sauf dénonciation.

La dénonciation sera, au moins six mois avant l'expiration du délai de cinq ans, notifiée au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas. Elle pourra se limiter à certains territoires auxquels s'applique la Convention.

La dénonciation n'aura d'effet qu'à l'égard de l'Etat qui l'aura notifiée. La Convention restera en vigueur pour les autres Etats contractants.

Article 22

Le Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas notifiera aux Etats membres de la Conférence, ainsi qu'aux Etats qui auront adhéré conformément aux dispositions de l'article 18:

1 les signatures, ratifications, acceptations et approbations, visées à l'article 17;

2 la date à laquelle la présente Convention entrera en vigueur conformément aux dispositions de l'article 20;

3 les adhésions visées à l'article 18 et la date à laquelle elles auront effet;

4 les extensions visées à l'article 19 et la date à laquelle elles auront effet;

5 les réserves, le retrait des réserves et les déclarations mentionnées aux articles 14, 16 et 19;

6 les dénonciations visées à l'article 21.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill behörigen bemyndigade, undertecknat denna konvention.

Som skedde i Haag den 2 oktober 1973 på engelska och franska språken, vilka båda texter har samma giltighet, i ett exemplar, som skall deponeras i Konungariket Nederländernas utrikesministeriums arkiv och av vilket en till riktigheten bestyrkt kopia på diplomatisk väg skall tillställas varje stat som var medlem av Haagkonferensen för internationell privaträtt under dess tolfte session.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés, ont signé la présente Convention.

Fait à La Haye, le 19 , en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas et dont une copie certifiée conforme sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des États membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de sa Douzième session.